

1) בראשית רבא יב-א

יב (א) ויאמר י"י אל אברהם לך לך וגו'. ר' יצחק פתח שמעי בת וראי והטי אזנך ושכחי עמך ובית אביך (תהלים מה יא) אמר ר' יצחק לאחר שהיה עובר ממקום למקום וראה בירה אחת דולקת, אמר תאמר שבירה היתה בלא מנהיג, הציץ בעל הבירה אמר לו אני הוא בעל הבירה, כך לפי שהיה אברהם אבינו אומר תאמר שהעולם בלי מנהיג, הציץ הקב"ה אמר לו אני הוא המנהיג אדון כל העולם.

1) Genesis Rabba 39

R. Yitzhak said it is like one who was wandering from place to place and saw a city which was 'doleket'. He said to himself, 'is it possible that this city has no master?' Thereupon the master of the city appeared and said, 'I am the master of the city...'

"The text specifies that the building is "all lit up" (dôleqet), and it is this light, apparently emanating from the building itself, that persuades the traveler that there must indeed be someone inside. Thus Abraham the astronomer, contemplating the lights emanating from the heavens (that is, the stars), must have come to the same conclusion."

(James Kugel, Traditions of the Bible, p. 260)

2) משנת רבי אליעזר :

השמים נקראו קדשים, שנאמר: השקיפה ממעון קדשך מן השמים. ולמה נקראו קדושים. ששמו של הקב"ה מתקדש ביניהן. כשהבריות רואין אותן, חייבין להכיר ולידע שיש להן יוצר. וכן דוד אומר: כי אראה שמיד מעשה אצבעותיך. כך היה אברהם אבינו מקיש בדעתו ואומר: אלו אדם היה מהלך במדבר ומצא בירה דולקת, שמא יכול לומר שהבירה הזאת בלא בעלים, כך אי אפשר לעולם הזה ולשמים בלא מנהיג ובלא יוצר. ועוד היה מקיש בדעתו ואומר: אלו היתה החמה הזאת ברשותה, היתה יוצאה פעם ומאירה לעולם, ופעמים אינה יוצאה, או שהיתה עולה פעם מן המזרח ופעם מן המערב, אלא בידוע שיש לה יוצר, והוא מוציאה בכל בקר ובקר כרצונו¹

3) מדרש לקח טוב: ²

א"ר יצחק למה אברהם אבינו דומה, לאחד שהיה מהלך ממקום למקום, וראה בירה דולקת, אמר שמא תאמר שהבירה הזאת בלא מנהיג, הציץ עליו בעל הבירה ואמר אני בעל הבירה, כך עברו עשרים דור מאדם הראשון ועד אברם, וכמה דורות מהם שקלקלו מעשיהם, דור אנוש, דור המבול, דור הפלגה, ומתוך דור הפלגה יצא אברהם, התחיל מהרהר בלבו ולומר: תאמר שהעולם בלא מנהיג, הציץ עליו הקב"ה ואמר לו אני ראשון ואני אחרון אני אדון העולם, לכך נאמר ויאמר ה' אל אברם: מנח ועד אברהם עשרה דורות, ולא דבר הקב"ה עם כל הדורות ההם, עד שבא אברהם אבינו ואמר לו לך לך

3) Midrash Lekach Tov

R. Yitzchak said: To whom may Abraham, our father, be compared – to one who was walking from place to place and saw a palace on fire. He said: Is it possible that this palace has no leader?! The master of the palace peeked out and said: I am the master of the palace! Similarly, twenty generations passed from Adam to Avram; some of them corrupted their behavior – the generation of Enosh, the generation of the flood, the generation of the division (Tower of Babel). From the Tower of Babel, Abraham emerged. He began reflecting in his heart and saying: Can it be that the world has no leader?! The Holy One, Blessed be He, peeked out and said to him: I am the First; I am the Last; I am the Ruler of the world. Hence it is said: "And

¹ משנת רבי אליעזר פרשה טו, מהדורת עמ' 279. זמן החיבורו המשוער הוא מאות ז-ח, ראו מנחם מורשת, 'ללשונה של "משנת ר' אליעזר" או "מדרש דל"ב מידות"', בר-אילן יא (תשלג) 183-223.

² נתחבר על ידי טוביה בן אליעזר בסוף המאה הי"א.

YHWH said to Avram." From Noach to Avram there are ten generations, and the Holy One, blessed be He, did not speak with any of them until Abraham, our father, came, and He said to him: "*Lekh Lekha*."

4) שפת אמת ספר בראשית - פרשת לך לך - שנת תרל"ב

ברש"י ומדרש למה לא גילה לו מיד כו' פשוט כי זה עצמו בחי' א"י. להבטל בכל החושים והרצונות רק לרצון השי"ת כמ"ש לך לך מארצך כו'. דהיינו כל התדבקות חיצוניות להשליך הכל עבור לראות רצונו ית' ואז נתגלה רצונו להאדם. והכלל כי זה צריך להיות תמיד רצון האדם רק לשמוע ולקבל מה שא"י שאין שיעור לידיעתו ית' כראוי להיות בטל יותר ויותר תמיד. וזה שמעי בת וראי כו' שתמיד צריך להיות בבחי' ראי' והסתכלות והאזנה לקבל מה שלמעלה מהשגתו ע"י ביטול שכלו וידיעתו עתה: ...

רמב"ן הקשה שנאמר לך לך בלי שנזכר מקודם חיבתו. ובזה"ק נראה כי זה עצמו השבח ששמע זה המאמר לך לך שנאמר מהשי"ת לכל האנשים תמיד כמ"ש וי לאינון דשינתא בחוריהון ואאע"ה שמע וקיבל. וממילא נקרא רק הדיבור אליו כי הלא לא נמצא מיוחד לשמוע. רק הוא אבל בודאי זה השבח בעצמו שהי' מוכן לקבל המאמר:

5) מי השילוח - פרשת לך-לך

ויאמר ה' אל אברם לך לך מארצך כו', כתיב כי אצק מים על צמא ונוזלים על יבשה כאשר התחיל אאע"ה התחיל לבקש ולחפש אחר שורש החיים שלו אחרי הבינו אשר כל חמדת עוה"ז לא יתכנו להקראות בשם חיים אמיתיים כי כל חמדת עוה"ז הוא רק להסיר טרדות והמניעות ואחרי אשר יתבטלו כל הטרדות מה יהי' גוף החיים אשר עליו נקראת העולם, ע"ז אמר לו השי"ת לך לך היינו לעצמך כי באמת כל דברי עוה"ז לא יקראו בשם חיים ועיקר החיים תמצא בך ואתה תגיל בהי' בקדוש ישראל תתהלל. זאת הוא החיים, וע"ז נאמר במדרש מי הוא בעל הבירה הציץ עליו בעל הבירה וכפי הנראה הי' לו לכתוב הציץ אליו ולא עליו אך בראות א"א ע"ה את עסק דור הפלגה זאת יקרא בשם בירה דולקת כי הי' בעיניו לפלא מאד והרעים בנפשו מי ברא אלה הציץ עליו בעל הבירה היינו שהשיב לו הקב"ה הלא תראה בעצמך כי לכל העולם לא יקשה ואין אחד מהם שם על לב לאמר מי עשה זאת ואך בעיניך יפלא, ומהרעמות לבך תוכל לשער אשר בוודאי נמצא בורא הסובל כל עלמין וממלא כל עלמין והוא העיר לבך ונפשך לזה, וזה לשון עליו היינו על קושייתו שזה בעצמו הוא תירץ מספיק לפניו:

5) Mei HaShiloach – Parshat Lekh Lekha

And the Lord said to Avram, Get yourself out of your country... When Avraham our forefather began to seek the source of his life...God responded to him saying, get yourself out [etc.]. [*lekh lekha*] i.e. get yourself **to yourself** for in truth all that which is of this world is not called "life". True life you shall find in yourself...The Midrash is referring to this when it states, "Who is the master of the city? The master of the city appeared unto (*'alav*) him." It should have stated "**to him**" (*eilav*) and not "unto him". When Avraham witnessed the events of the generation of the dispersion (the tower of Bavel) this is the meaning of the burning city. [The current events] were a source of great astonishment to him and his soul was stirred up [by the question] "Who created all of this? The master of the city appeared unto him". [This means that] God answered him saying, just look inside yourself[for the answer] for in the whole world not a single person is plagued by this or taken [the situation] to heart saying, 'who created all of this?' It is only a wonder in your eyes. From the [very] stirrings of your heart you may deduce that a Creator certainly exists who tolerates all of creation and fills all of creation. It is He who has awakened your heart and soul to this end. This is the meaning [of the use of the term] "unto him" that is upon [i.e. referring to] his question. That [namely the revelation in his heart] is sufficient answer for him.

6) צדקת הצדיק - אות רמז

וכן שמעתי על הציץ עליו בעל הבירה וכו' לשון עליו רצה לומר שאמר לו שאתה בעצמך גם כן מכלל בעל הבירה כי הלא כל העולם רואים זה ואין לבבם רועש כלל להשיג שיש בעל הבירה ולבקשו וזה שאתה מבקש גם זה הוא מצידי ובלבך מקום שכניתי וזה טעם אני.

6) Tzidkat HaTzadik – Letter 247

God said to him that he too is included in being the master of the house... 'My dwelling place is in your heart ' and this is what the word "I [am the master of the house]" alludes to in the midrash.

(7) סוד ישירים

וכמו שביאר כבוד אאמו"ר הרב הגאון הקדוש זללה"ה בענין ברית - שהיה המנהג לחתוך בעל חי ולעבור בין הבתרים לרמוז כי שנינו משורש אחד נבראנו ואב אחד לכולנו אל אחד בראנו, ומדוע נבגוד איש באחיו כי כל ההסתר שנפחד אדם מחבירו הוא רק מענייני עולם הזה המסתירים ומפרידים. ואם נשוב לשורש, הלא שורש אחד אנחנו! ועל ענין זה היה כרית הברית עם אברהם אבינו בין הבתרים אחר שהסיר ממנו כל ענייני עולם הזה, נשאר דבוק במקורו. והברית הזה נגמר בברית מילה שניתן לו לעשות רושם ברית קודש בגופו.....

7) Sod Yescharim (R. Gershon Henech Leiner, 1839 – 1891)

...Regarding the covenant, it was the custom to cut an animal in two and pass between the severed halves to show that both of us are of the same root, we all have the same father, the One God created us both; so why should we betray one another? ... This is the explanation for Abraham's covenant with God...

www.har-el.org